

หลักสูตร การทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ จำนวน ๖ ชั่วโมง

หลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน

ความเป็นมา

สมุนไพรไทยเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ใช้ในการดูแลสุขภาพ รักษาโรคเบื้องต้น และบำรุงร่างกาย โดยอาศัยวัตถุดิบจากธรรมชาติที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ขิง ข่า ตะไคร้ ใบเตย มะกรูด และมะขามป้อม สมุนไพรเหล่านี้มีคุณค่าทางโภชนาการและสรรพคุณทางยาที่หลากหลาย สามารถนำมาปรุงเป็นเครื่องดื่ม ยาสมุนไพร หรือผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพได้หลายรูปแบบ ในยุคปัจจุบัน ผู้คนหันมาให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพแบบธรรมชาติและปลอดภัยมากขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ทั้งในเชิงบริโภคและเชิงพาณิชย์ การเรียนรู้และฝึกทักษะการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน อีกทั้งยังช่วยอนุรักษ์องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปด้วยเหตุนี้ จึงได้จัดทำหลักสูตร “การทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ” ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการผลิตสมุนไพรในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เครื่องดื่มสมุนไพร ยาหม่อง น้ำมันเหลือง สบู่สมุนไพร และผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพอื่น ๆ โดยคำนึงถึงความสะอาด ปลอดภัย และได้มาตรฐาน ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดเป็นอาชีพ หรือใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนและความต้องการ ของชุมชน
๒. เป็นหลักสูตรที่เน้นการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การทำช่องทางการเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนให้เป็นระบบครบวงจร
๓. สามารถนำความรู้จากการอบรมไปสร้างอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ ให้กับตนเองและครอบครัว

จุดหมาย

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ
๒. มีทักษะในการคำนวณต้นทุนกำไรในการประกอบอาชีพ
๓. มีความตระหนักเห็นคุณค่าความสำคัญของการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์
๔. สามารถนำสินค้าไปจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ได้
๕. สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดรายจ่าย/เพิ่มรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
๖. มีความพึงพอใจในการฝึกอาชีพระยะสั้น วิชา การทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชน

๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ

ระยะเวลา

จำนวน ๖ ชั่วโมง
ภาคทฤษฎี ๒ ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ ๔ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร
วิชา การทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ จำนวน ๖ ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง		
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ	
๑	ช่องทางการประกอบอาชีพ	๑.ช่องทางการประกอบอาชีพการขายวิชา การทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ	๑.๑ บอก	๑.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถานประกอบการสื่อของจริงเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และใช้ในการประกอบอาชีพที่มีความเป็นไปได้ในชุมชน	๓๐ นาที		
			๑.๒ บอกความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพขายการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพได้		๑.๒ วิเคราะห์อาชีพที่จะสามารถเลือกประกอบอาชีพได้ในชุมชนจากข้อมูลต่าง ๆ		๓๐ นาที
			๑.๓ บอกทิศทางการพัฒนาการประกอบอาชีพ การทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ		๑.๓ กำหนดทิศทางการพัฒนาการประกอบอาชีพ โดยใช้กระบวนการคิดเป็น และมีความเป็นไปได้ตามบริบทชุมชน		๓๐ นาที
๒	ทักษะการประกอบอาชีพ การทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ	๒.๑ บอกความเป็นมาของการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ	๒.๑ ความเป็นมาของการการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ	๒.๑ จัดให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความเป็นมาของการทำ	๓๐ นาที		
		๒.๒ มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้อเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	๒.๒ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกซื้อเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์		๒.๒ จัดให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเลือกซื้อเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์		๓๐ นาที
		๒.๓ บอกขั้นตอนการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ	๒.๓ ขั้นตอนการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ				
		๒.๔ บอกขั้นตอนการทำบรรจุภัณฑ์การทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพได้	๒.๔ ขั้นตอนการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ				

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง
-----	--------	-----------------------	---------	-------------------------	--------------

					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
					๒.๓ จัดให้ผู้เรียนรู้จักวัสดุ อุปกรณ์พร้อม ขั้นตอนวิธีการขั้นตอนการทำสมุนไพรรักษาสุขภาพ และฝึกปฏิบัติ	๔๕ นาที
					๒.๔ จัดให้ผู้เรียนรู้จักวัสดุ อุปกรณ์พร้อมขั้นตอนวิธีการทำบรรจุภัณฑ์ การทำสมุนไพรรักษาสุขภาพ	๔๕ นาที
๓	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	<p>๓.๑ สามารถคำนวณ ต้นทุนกำไร ในการ ประกอบอาชีพได้</p> <p>๓.๒ เข้าใจเทคนิค การขายสินค้า ออนไลน์</p> <p>๓.๓ สามารถการ ถ่ายภาพเพื่อ ประชาสัมพันธ์ สินค้าออนไลน์ได้</p> <p>๓.๔ สามารถสร้างมูลค่า สินค้า บนอินเทอร์เน็ต ได้</p> <p>๓.๕ สามารถ นำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อลด รายจ่าย/เพิ่ม รายได้ตาม หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง</p>	<p>๓.๑ การคำนวณ ต้นทุนกำไร ในการประกอบอาชีพ</p> <p>๓.๒ เทคนิคการขาย สินค้า ออนไลน์</p> <p>๓.๓ การถ่ายภาพ เพื่อ ประชาสัมพันธ์ สินค้าออนไลน์</p> <p>๓.๔ การสร้างมูลค่า สินค้าบนอินเทอร์เน็ต</p> <p>๓.๕ การนำความรู้ไป ใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อลดรายจ่าย/ เพิ่ม รายได้ตามหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>๓.๑ จัดให้ผู้เรียน ดำเนินการ คิดต้นทุน การผลิต การกำหนดราคา ขาย การส่งเสริมการขาย การกระจายสินค้า</p> <p>๓.๒ จัดให้ผู้เรียนศึกษา เทคนิคการขายสินค้า ออนไลน์และฝึกปฏิบัติ</p> <p>๓.๓ จัดให้ผู้เรียนศึกษาการ ถ่ายภาพเพื่อ ประชาสัมพันธ์ สินค้า ออนไลน์และฝึกปฏิบัติ</p> <p>๓.๔ จัดให้ผู้เรียนศึกษาการ สร้างมูลค่าสินค้าบน อินเทอร์เน็ต และฝึกปฏิบัติ</p> <p>๓.๕ จัดให้ผู้เรียนศึกษาการ นำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันเพื่อลด รายจ่าย/เพิ่มรายได้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง</p>	๓๐ นาที	<p>๓๐ นาที</p> <p>๓๐ นาที</p> <p>๓๐ นาที</p>

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ , เอกสาร , ใบความรู้
๒. สื่อบุคคล/ภูมิปัญญา
๓. สื่อแหล่งเรียนรู้ / สถานประกอบการ
๔. สื่ออินเทอร์เน็ต

การวัดและประเมินผล

- แบบประเมินความพึงพอใจ
- สรุปรายงานและผลดำเนินโครงการ
- การติดตามนำความรู้ไปใช้

เกณฑ์การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีชิ้นงานจากการฝึกปฏิบัติ

หมายเหตุ: สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

โครงการฝึกอบรม

1. ชื่อโครงการ การทำสมุนไพรมะเขือเทศเพื่อสุขภาพ

2. ความสอดคล้องกับนโยบาย

จุดเน้นการดำเนินงาน ของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙

2.1 นโยบายที่ 1 เรื่อง พลิกโฉมระบบการเรียนรู้สู่ความยืดหยุ่น เชื่อมโยง และไร้รอยต่อ

ข้อที่ ๖ เสริมสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยบูรณาการกลไกการตรวจสอบและประเมินผล ทั้งภายในและภายนอก เพื่อยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

2.2 ขับเคลื่อนการเรียนรู้สู่อาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้จริง และการพึ่งพาตนเองที่ยั่งยืน

ข้อที่ 1 ออกแบบพัฒนาหลักสูตรอาชีพให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์พื้นที่ และความต้องการจ้างงานของ ตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคต

ข้อที่ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่ สร้างโอกาสธุรกิจชุมชน และการต่อยอด ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีมูลค่าเพิ่ม

ข้อที่ 4 พัฒนาทักษะและอาชีพใหม่ให้กลุ่มวัยเกษียณ เตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย สามารถสร้าง รายได้ พึ่งพาตนเองได้ และลดภาระพึ่งพิงทางสังคม

2.3 นโยบายที่ 3 เรื่อง ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะแห่งอนาคต สู่การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และมีคุณภาพ

ข้อที่ ๒ มุ่งสร้างทักษะที่หลากหลาย (Multi Skill) และความยืดหยุ่น (Resilience) ให้ประชาชนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกการทำงาน เช่น ทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ทักษะการเรียนรู้ ตลอดชีวิตและการปรับตัว ทักษะด้านวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์

3. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันผู้คนหันมาให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพมากขึ้น แต่ยังมีพบว่าหลายคนพึ่งพาแผนปัจจุบัน เป็นหลัก ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงและมีค่าใช้จ่ายสูง สมุนไพรไทยถือเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าและเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพได้อย่างปลอดภัย และเหมาะสมการนำสมุนไพรมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เช่น น้ำสมุนไพร สมุนไพรอบแห้ง หรือผลิตภัณฑ์ ดูแลร่างกาย เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสมุนไพร อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ สูงสุด รวมถึงสร้างความรู้และทักษะให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ

ดังนั้น โครงการการทำสมุนไพรมะเขือเทศเพื่อสุขภาพจึงจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพรไทย การ นำไปใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสม ส่งเสริมการดูแลสุขภาพด้วยวิถีธรรมชาติ ลดการพึ่งพาแผนปัจจุบัน และเป็น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยให้คงอยู่สืบไป

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสมุนไพรไทยที่ใช้ในการดูแลสุขภาพ

4.2 เพื่อส่งเสริมทักษะการนำสมุนไพรมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและสามารถนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

4.3 เพื่อปลูกฝังการดูแลสุขภาพด้วยวิถีธรรมชาติและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. เป้าหมาย ประชาชน

6. สถานที่และระยะเวลาที่ดำเนินการ

กิจกรรมหลัก	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ
หลักสูตร การทำ สมุนไพร เพื่อสุขภาพ	1. เพื่อให้ผู้เรียนมี ความรู้และเข้าใจขั้นตอน การทำสมุนไพรเพื่อ สุขภาพอย่างถูกวิธี 2. เพื่อให้ผู้เรียน สามารถสามารถลงมือ ปฏิบัติและขั้นตอนการ ทำการทำสมุนไพรเพื่อ สุขภาพได้จริง 3. เพื่อพัฒนาทักษะการ ทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ 4. เพื่อส่งเสริมการต่อ ยอดเป็นอาชีพหรือสร้าง รายได้เสริม	ประชาชน ทั่วไป	6 คน	รพสต.ตำบลลำ ประดา อำเภอบาง มูลนาก	11-12 ก.พ. 69	2,200 .-

7. วงเงินงบประมาณ

เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2569 โครงการพัฒนาอาชีพชุมชน แผนงาน : ยุทธศาสตร์
พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ผลผลิตผู้รับบริการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต กิจกรรมการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาตนเอง งบรายจ่ายอื่น โครงการพัฒนาอาชีพชุมชน ไตรมาส 1-2 (เดือน ตุลาคม 2568- เดือน มีนาคม
2569) รหัสงบประมาณ 20334330005005000001 แหล่งของเงิน 6911500 รวมเป็นเงิน 2,200.-บาท
(สองพันสองร้อยบาทถ้วน) ดังนี้

- ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน 1 คน x 6 ชั่วโมง x 200 บาท = 1,200 บาท
- ค่าวัสดุฝึกอบรม = 1,000 บาท

รวมทั้งสิ้น2,200.....บาท (สองพันสองร้อยบาทถ้วน)

8. แผนการใช้จ่ายงบประมาณ

กิจกรรมหลัก	ไตรมาสที่ 1 (ต.ค.-ธ.ค. พ.ศ. 68)	ไตรมาสที่ 2 (ม.ค.-มี.ค. พ.ศ. 69)	ไตรมาสที่ 3 (เม.ย.-มิ.ย. พ.ศ. 69)	ไตรมาสที่ 4 (ก.ค.-ก.ย. พ.ศ. 69)
หลักสูตร การทำสมุนไพรรเพื่อ สุขภาพ	-	2,200.-	-	-

9. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ว่าที่ ร.ต.หญิงสาวิตรี โพธิ์เย็น ครูศูนย์การเรียนรู้

10. เครือข่าย

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ผู้นำชุมชน

11. โครงการที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. งานการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ

12. ผลลัพธ์ (Out come)

ผู้เข้าอบรมมีความรู้และทักษะในการทำสมุนไพรรเพื่อสุขภาพ การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ได้อย่างถูกต้อง

13. ดัชนีตัวชี้วัดผลสำเร็จของโครงการ

13.1 ตัวชี้วัดผลผลิต (Output)

- มีผู้เข้าอบรมเข้าร่วมไม่น้อยกว่า 6 คน

13.2 ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome)

- ผู้ผ่านการอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 สามารถทำการขนมดอกดิน โดยไม่ต้องมีผู้สอนกำกับได้

14. การติดตามและประเมินผลโครงการ

1. แบบประเมินความพึงพอใจ
2. สรุปผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินกิจกรรม

ตารางกำหนดการ
โครงการพัฒนาอาชีพชุมชน (หลักสูตรฝึกอาชีพ 3-9 ชม.) การทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ
วันที่ 11-12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569

ณ รพสต.ตำบลลำประดา อ.บางมูลนาก จ.พิจิตร

11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569

09.00 น – 09.30 น. - ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

09.30 น – 10.00 น. - ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ขั้นตอน และการเลือก
ใช้อุปกรณ์ ส่วนผสมตามสูตร (วิทยากร นางสาวรัตนา ฝาเงิน)

10.00 น – 10.30 น. - ความรู้ด้านความสะอาดในการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ (วิทยากร นางสาวรัตนา ฝาเงิน)

10.30 น – 12.00 น. - สาธิตขั้นตอนการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

การเตรียมอุปกรณ์ ส่วนผสม ตามขั้นตอน (วิทยากร นางสาวรัตนา ฝาเงิน)

10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569

09.00 น – 10.30 น. - ฝึกปฏิบัติการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพโดยผู้เข้ารับการอบรม

10.30 น – 11.30 น. - ฝึกปฏิบัติการทำสมุนไพรเพื่อสุขภาพจากวัสดุธรรมชาติ มะนาว มะกรูด

(วิทยากร นางสาวรัตนา ฝาเงิน)

11.30 น – 12.00 น. - สรุปผลการฝึกอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้

หมายเหตุ : กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม